

ІСТОРІЯ ДИСЦИПЛІНИ «КАРТОГРАФІЯ»

Криловець Максим Михайлович ст., гр..42-3

Науковий керівник: викладач вищої категорії

Петрова О.П.

ВСП «Рівненський коледж» НУБіП України

З давніх-давен люди старалися відтворити видиму земну поверхню, тобто перші наміри створення картографічних творів, відносяться до глибокої давнини. Картографічні твори появилися ще за декілька тисячоліть до нашої ери в давніх рабовласницьких державах Сходу. Задовго до нашої ери Далекий Схід був обстежений і відтворений географами Китаю. Є відтворення китайських провінцій, виконаних на вазах за три тисячі років до нашої ери. За тисячу років до нашої ери в Китаї існувала установа для виконання зйомок.

Малюнки місцевості, виконанні за три тисячі років до нашої ери, знайдені на Північному Кавказі і в Єгипті. Для землеробства в Єгипті потрібна була значна сітка іригаційних споруд. Будівництво цих споруд, закріплення земель за її власниками, розрахунок податків на землю, все це потребувало опису землі, які іноді складали у вигляді креслень. Найдений план м.Вавилон, на глиняній дошці.

У Вавилоні і Єгипті назбиралось досить значних відомостей про навколишні країни, з якими єгиптяни і вавілоняни вели війни і мали торгові і дипломатичні відносини.

В результаті знайомства з навколишніми територіями появились їх дрібномасштабні карти. Збереглась древня карта (2500 років до нашої ери), виконана на глиняній дощечці. Ця карта має вказані сторони світу. На ній нанесені гори і ріки, впадаючі в море. Всі об'єкти підписані номенклатурними і географічними назвами. Збереглась також карта більш пізня (VII ст. до н. е.), на якій показано Вавилонію і Ассирію.

Суша показана на цій карті плоским кругом омитим водою. На карті показана ріка Євфрат, ряд дрібних міст – у вигляді кружків і місто Вавилон – у вигляді чотирикутника. Відома карта золотих присків, складена за 1400р. до

нашої ери і охоплююча територію між р.Ніл і Червоним морем. На карті відтворені дороги, будинки, храми, басейн для промивання руди.

Історія розвитку картографії вивчається по збережених старих картах, кресленнях і описах до цих творів. Картографія належить до числа древніх галузей знань, існуючих уже на протязі декількох тисячоліть. Розвиток її тісно пов'язаний з розвитком географії, астрономії і геодезії. Географічні відкриття і дослідження, а також геодезичні виміри території і астрономічні визначення положення окремих точок на Землі дають матеріали, які служать для складання карт, при цьому рівень розвитку географії, геодезії і астрономії відбивається на повноті і точності складених карт.

Основними причинами появи і удосконалення картографії є практичні потреби людського суспільства, які виникли в зв'язку з розвитком сільського господарства, промисловості, торгівлі, військової справи, управління і т. д. Розвиток картографії, як і інших наук, знаходиться в прямій залежності від розвитку виробничих сил і виробничих відносин людського суспільства.

«Картографія» є однією з дисциплін, що створюють основну базу знань, необхідну для ефективної підготовки фахівців у сфері аграрного менеджменту, землевпорядкування та кадастру, а також географів різних рівнів.

Підготовка фахівців з аграрних спеціальностей і географії має на меті дати слухачам теоретичні знання та виробити в них практичні навички з опрацювання та обґрунтування конкретних пропозицій, які стосуються земельних відносин, а також сприяти формуванню у студентів глибокого розуміння картографічної форми подання знань про реальний світ, її можливостей у розкритті особливостей і закономірностей просторового розміщення об'єктів світу, відображенні їх якісних і кількісних ознак, виявленні зв'язків між складовими навколишнього середовища. Ці знання є підґрунтям для вивчення за картографічними творами реального світу, застосування їх у польових і камеральних дослідженнях під час навчальних і виробничих практик, у подальшій професійній діяльності.

Основним завданням навчальної програми з дисципліни «**Картографія**» є сформувати картографічне світосприйняття у майбутніх спеціалістів з аграрної сфери та географії, дати їм знання про способи відображення навколишнього світу, про просторовий аналіз та моделювання, що забезпечить базові навички для роботи з географічними картами, атласами та іншими картографічними творами, познайомить з перспективами розвитку картографічної науки та виробництва.

У зв'язку з цим у програмі вивчення дисципліни «**Картографія**» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» висвітлено такі питання: картографія як важлива галузь науки, техніки й виробництва, що формувалася протягом усієї історії суспільства; карта як просторова образно-знакова модель дійсності і джерело інформації про неї; картографічні моделі; математичне обґрунтування побудови карти, формування картографічного зображення; поняття про етапи і методи створення середньо та дрібномасштабних карт, їх поліграфічне розмноження; створення рукописних карт; картографічний метод дослідження, його застосування для вирішення наукових і практичних завдань.

Одним з видатних географів був вчений М.М.Баранський (1881-1963 рр.), який заклав основи радянської економічної географії створив наукову школу.

Він мав великий вплив на розвиток радянської географії в цілому. Чимало його праць присвячені загальним проблемам географії. Ним були вироблені методологічні принципи радянського країнознавства, основи географічної (картографічної) генералізації. Багато років його увагу привертала проблема географічного синтезу.

Баранський М.М. перший почав наукову підготовку економіко-географів у вищій школі. Він заснував кафедри економічної географії в ряді вузів, а в Московському університеті – географічний факультет. Щоб згуртувати наукові сили, зміцнити авторитет радянської географії у всьому світі, пов'язати географію з життям, з народним господарством, Баранський заснував дві географічні серії – «Вопросы географии» (1964) та «География и хозяйство» (1958). Велика роль вченого у розвитку шкільної географії. Він був першим

редактором журналу «География в школе» (з 1934 по 1948 рр.), автором широковідомого підручника «Экономическая география Советского Союза. Обзор по областям Госплана» (1927). Його ім'я було добре відоме і за рубіжем. Він володів англійською, німецькою, французькою мовами, добре знав літературу, історію. Людина високих моральних якостей, був демократом, зовсім позбавлений демагогії, чинопоклонства, тяги до обхідних шляхів. Герой Соціалістичної Праці, нагороджений багатьма орденами і медалями в тому числі золотими медалями ім. Семенова-Тянь-Шанського, К.Д.Ушинського, Йована Цвіїча – таким був цей талановитий вчений.

Серед сузір'я славетних імен на географічному небосхилі виділяється І.С.Щукін (1885-1985 рр.) – патріарх радянської географії.

В 1944 р. за ініціативою І.С.Щукіна на географічному факультеті МДУ створюється кафедра геоморфології – перша кафедра такого профілю не тільки в СРСР, але і в усьому світі. Протягом 15 років Щукін завідував нею. Він був невтомним мандрівником, досліджував Кавказ, особливо Вірменське нагір'я, Тянь-Шань, Памір, Копетдаг та ін.

Видатним радянським географом був К.К.Марков (1905-1980 рр.). Він проводив дослідження на території СРСР, в Світовому океані, на різних материках. Написав ряд фундаментальних праць, серед яких «Основные проблемы геоморфологи» (1948), «Палеогеография» (1960). Протягом трьох перших радянських антарктичних експедицій брав участь у дослідженнях. В 1965-1967 рр. у співавторстві з Лазуковим і Ніколаєвим випустив у світ 3-х томну монографію «Четвертичный период». Почав писати підручник «Физическая география мира», і редагувати «Географию Мирового океана».

Список використаної літератури:

1. <http://studentam.net.ua>
2. <http://library.iapm.edu.ua>
3. <http://ua-referat.com>
4. <http://topography.ltsu.org>